

**МУСТАҚИЛ ТАЪЛИМНИ РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАР
АСОСИДА ТАШКИЛ ЭТИШ ТЕХНОЛОГИЯСИ**

<https://doi.org/10.53885/edinres.2022.6.6.057>

*Рахимов Октябрь Дусткабилович,
Қарши муҳандислик-иқтисодиёт институти “Экология ва меҳнат
муҳофазаси” кафедраси профессори*

*Эшмухамедов Латиф Махмаюсуфович,
Қарши муҳандислик-иқтисодиёт институти “Экология ва меҳнат
муҳофазаси” кафедраси ассистенти*

*Ашурова Лайло,
Қарши муҳандислик-иқтисодиёт институти “Экология ва меҳнат
муҳофазаси” кафедраси ассистенти*

Аннотация: Мақолада олий таълим тизимида рақамли технологиялардан фойдаланишининг аҳамияти ва зарурияти асосланган, кредит-модуль тизимида мустақил таълимни ташкил этишнинг ҳозирги ҳолати таҳлил этилган. Мустақил таълимни ташкил этишда телекоммуникация ўқув лойиҳаларидан фойдаланиш бўйича лойиҳа мазмуни ёритилган. Телекоммуникация ўқув лойиҳаларининг мазмун-моҳияти, унинг турлари, телекоммуникация лойиҳаларини самарали ташкил этиш йўллари ва босқичлари ҳамда ташқи баҳолашни ташкил этиш методикаси очиб берилган. Ўзбекистон олий таълим тизими учун яратилиши лойиҳаланаётган телекоммуникация ўқув лойиҳасининг хорижий аналоглардан фарқ қиладиган мезонлари ва лойиҳани амалда қўллаш натижасида эришиладиган натижалар келтирилган.

Таянч сўзлар ва иборалар: рақамли технология, кредит тизими, мустақил таълим, телекоммуникация, баҳолаш, халқаро, индикатор.

**ТЕХНОЛОГИЯ ОРГАНИЗАЦИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОГО
ОБРАЗОВАНИЯ НА ОСНОВЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ**

*Рахимов Октябрь Дусткабилович,
Қаршинский инженерно-экономический институт,
профессор кафедры экологии и охраны труда*

*Эшмухамедов Латиф Махмаюсуфович,
Қаршинский инженерно-экономический институт,
ассистент кафедры экологии и охраны труда*

*Ашурова Лайло,
Қаршинский инженерно-экономический институт,
ассистент кафедры экологии и охраны труда*

Аннотация: В статье обосновывается важность и необходимость использования цифровых технологий в высшем образовании, анализируется современное состояние организации самостоятельного образования в кредитной системе, освещено содержание разработанного телекоммуникационного учебного проекта, используемого при организации самостоятельного образования. Раскрыта сущность телекоммуникационных образовательных проектов, их виды, способы, этапы эффективной организации и внешней оценки, приведены отличительные критерии проектируемого телекоммуникационного образовательного проекта для системы высшего образования Узбекистана от зарубежных аналогов. Также

представлены результаты, достигнутые в результате реализации проекта.
Ключевые слова и фразы: цифровые технологии, кредитная система, самостоятельное обучение, телекоммуникации, оценка, международный индикатор.

TECHNOLOGY OF ORGANIZATION OF INDEPENDENT EDUCATION BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES

*Rakhimov Oktyabr Dustkabilovich,
Karshi Engineering and Economic Institute,
professor of the Department of Ecology and Labor Protection*

---

*Eshmukhamedov Latif Mahmayusufovich,
Karshi Engineering and Economic Institute,
associate Professor of the Department of Ecology and Labor Protection*

---

*Ashurova Laylo,
Karshi Engineering and Economic Institute,
associate Professor of the Department of Ecology and Labor Protection*

Abstract: The article substantiates the importance and necessity of using digital technologies in higher education, analyzes the current state of the organization of independent education in the credit system, and highlights the content of the developed telecommunications educational project used in the organization of independent education. The essence of telecommunications educational projects, their types, methods, stages of effective organization, and external evaluation is disclosed, and the distinctive criteria of the projected telecommunications educational project for the higher education system of Uzbekistan from foreign analogs are given. The results achieved as a result of the project implementation are also presented.

Keywords and phrases: digital technologies, credit system, independent learning, telecommunications, evaluation, international, indicator

КИРИШ. XXI асрда инсоният цивилизациясида янги ривожланиш даври- ахборотлашган жамият даври бошланди. Бу рақамли технологиянинг жадал ривожланиши, ахборот технологияларни тезкор тарқалиши, жамият ривожланиш жараёнларининг глобаллашуви, халқаро коммуникацион ҳаёт муҳити, таълим, мулоқат ва ишлаб чиқаришни шаклланиши ҳамда инфосферанинг ривожланиши билан характерланади. Ахборотлашган жамиятнинг ташкилий-технологик асосини глобал инфор­мацион тармоқ-Интернет ташкил этади [1].

COVID-19 пандемиясининг бутун дунё бўйлаб тарқалиши ва кескин карантин чораларини тадбиқ этилиши барча давлатларда таълим тизимида рақамли технологиялар асосида масофавий ўқитишни йўлга қўйилишини талаб этди. Шу жумладан, Ўзбекистонда ҳам узлуксиз таълим тизимининг барча соҳаларида масофавий ўқитиш йўлга қўйилди. Карантин даврида ўрта таълим учун телевидение орқали махсус дастурлар асосида ўқув машғулотлар ташкил этилди, олий таълимда эса Moodle, Zoom дастурий тизимлари ҳамда конференция-алоқа орқали машғулотлар ҳамда талабалар билими назорати ўрнатилди. Бу бир томондан таълим тизимида рақамли технологиялардан фойдаланиш даражасининг қай ҳолатда эканлигини кўрсатган бўлса, иккинчи томондан рақамли технологиялардан ўқув жараёнида фойдланиш суръатини оширди ҳамда рақамли технологиялар олий таълимда келажак технологияси эканлигини яна бир бор исботлади.

Ўзбекистон олий таълим тизимида 2019-2020 ўқув йилидан кредит-модуль тизимининг жорий этилиши, таълим йўналишлари ва магистратура мутахассисликларининг ўқув режаларини тубдан қайта ишлаб чиқишни тақоза этди. Ҳозирги кредит-модуль тизими асосидаги бакалавр таълим йўналишлари ўқув режасида мутахассислик фанларига ажратилган умумий ўқув юкларининг 50-60 фоизи, магистратура мутахассисликларида эса 70 фоизга яқини мустақил таълимга ажратилган. Лекин, мустақил таълим асосан мавзу бўйича рефератлар тайёрлаш ёки мавзунини конспеклаштириш топшириқлари бериш орқали бажарилмоқда. Бунга мавзу бўйича аннотация ёки тақриз ёзишни ҳам қўшса бўлади ва бу оз бўлсада талабаларни мустақил ижодий фикрлашга йўналтиради. Ушбу анъанавий методлар анча эскирганлиги сабабли инновацион таълим муҳитида яхши самара бермаяпти. Шу сабабли, олий таълимда фанлардан мустақил таълимни рақамли технологиялар, жумладан “Телекоммуникация ўқув лойиҳалари” технологиясидан фойдаланган ҳолда ташкил этиш тавсия этилади.

Телекоммуникация лойиҳалари ривожланган хорижий давлатларда ўтган асрнинг 80-йилларида юзага келган ва фан ҳамда ўқув соҳаларида алоқанинг кулай ва тезкор усули сифатида фойдаланила бошланган [2]. Халқаро тажрибаларнинг кўрсатишича, оддий ёзишма асосидаги телекоммуникацион лойиҳаларга нисбатан махсус ташкил этилган ва аниқ мақсадга қаратилган лойиҳалар катта педагогик натижага олиб келади. Турли шаҳарлар, минтақалар ва давлатлар талабаларининг тармоқдаги биргаликдаги ўқув фаолиятини ташкил этишнинг асо-сий шакли ўқув телекоммуникация лойиҳалари ҳисобланади.

Телекоммуникация ўқув лойиҳалари бу телевидение орқали бериладиган машғулотлар эмас. Телекоммуникация ўқув лойиҳалари Интернет тармоқлари орқали компьютер асосида ташкил этиладиган, умумий муаммо, мақсад, келишилган услублар ва фаолият усулларига эга, фаолиятнинг биргаликдаги натижасига эришишга йўналтирилган талабаларнинг ҳамкорликдаги ўқув, тадқиқий, ижодий, илмий ва ўйинли фаолияти тушунилади [3]. Ушбу ўқув лойиҳаси лойиҳавий методнинг бир тури ҳисобланади. Ўқитишда лойиҳавий методдан фойдаланишнинг мақсади талабаларни олий таълимда ўқиш даврининг дастлабки босқичларидаёқ ижодий, илмий-тадқиқот фаолиятга жалб этишдан иборатдир [4].

Телекоммуникация ўқув лойиҳалари рақамли технологиялардан ҳисобланиб, инновацион таълим муҳитида муҳим ўрин эгаллайди. Телекоммуникация ўқув лойиҳаларида ахборот алмашилиш ёзма вариантда олиб борилади. Бу талабаларга ўз фикри устида яхши ўйлаш, уни таҳрир қилиш имконини ҳам беради ва унинг билиш фаолиятида, муомала маданиятини шаклланишида ижобий рол ўйнайди. Телекоммуникация лойиҳаларини олий таълим муассасаси ёки давлат доирасида ҳамда ҳамкор хорижий олий таълим муассасалари билан халқаро лойиҳа шаклида ташкил этиш мумкин.

ТАДҚИҚОТ МЕТОДЛАРИ. Тадқиқот жараёнида илмий ва ўқув-услубий адабиётлар таҳлили, педагогик кузатув, қиёсий таҳлил, умумлаштириш, педагогик тажриба-синов, математик-статистик таҳлил каби усуллардан фойдаланилди.

ТАДҚИҚОТ НАТИЖАЛАРИ ВА МУҲОКАМАЛАР. Мутахассислик фанларини рақамли технология асосида ўқитишни ташкил этиш бўлажак мутахассисларда касбий компетентликни шакллантириш ва ривожлантириш моделини яратишни тақоза этади. Ушбу модель асосан қўйидаги 2 та блокдан иборат бўлиши тавсия этилади:

Ахборотлашган таълим муҳитида, яъни олий таълимда ўқиш даврида меҳнат муҳофазаси бўйича касбий компетентликни шакллантириш блоки;

Ахборотлашган жамият муҳитида касбий компетентликни

ривожлантириш блоки.

Ушбу моделнинг олий таълимда ўқиш даврида бўлажак мутахассисларнинг касбий компетентлигини шакллантириш блокининг асосий компонентларидан бири ўқув жараёнини ташкил этиш тизими билан белгиланади. Юқорида таъкидланганидек, Ўзбекистон олий таълими ўқув жараёнида кредит-модуль тизимининг қўлланилиши ҳамда бу тизимда талабаларнинг ўз-ўзини ривожлантириш тамойили асосида мустақил таълимга алоҳида эътибор қаратилиши мустақил таълимни рақамли технологиялар асосида ташкил этишни тақоза этади. Шу сабабли, мазкур тадқиқотда олий таълимда фанлардан мустақил таълимни рақамли технологияларга асосланган телекоммуникация ўқув лойиҳалари асосида ташкил этиш лойиҳаси ишлаб чиқилган.

Ушбу лойиҳа ижтимоий аҳамиятга ҳам эга бўлиб, нафақат таълим, балки тарбиявий соҳада ҳам ўз ўрнига эга, яъни лойиҳада фаолият юритаётган талабалар бир-бирини тушунишга, ўзгалар фикрини ҳурмат қилишга, ўз фикрини эркин баён қилишга ва биргаликда муаммоларни ҳал этишга ўрганишади. Айниқса, лойиҳалар Ўзбекистон олий таълим тизимидаги ҳамкор олий ўқув юртли билан ташкил этилганда миллий ва этник, ижтимоий-маданий кадрларни ҳисобга олиш, уларга ҳурмат юзасидан қараш шартли сақланишига эътибор бериш лозим. Мазкур лойиҳанинг ўқув жараёнига тадқиқ этилиши, биринчидан мустақил таълим сифатини оширсан, иккинчидан лойиҳа орқали халқаро таълим соҳасига кириб боришга, хорижий талабалар билан ҳамкорликда ишлашга шароит яратади.

Телекоммуникация ўқув лойиҳаларида муаммо ечими интеграциялашган билимни талаб этади [5]. Айниқса халқаро лойиҳаларда анча чуқурлашган билимлар интеграциясини, нафақат тадқиқ қилинаётган муаммо юзасидан фан билимлари соҳасини, балки ҳамкорнинг миллий маданияти хусусиятларини, унинг фалсафий дунёқараши ва тушунишларини билишга ҳам олиб келади, бу эса талабаларда диалог маданиятини шаклланишига олиб келади. Ҳозирги кунда АҚШ Огайо штати Иллинойск университети профессори В.Гезергуд кўп йиллардан буён тармоқ лойиҳасини олиб боради ва унда 40 га яқин давлатлардан ёшлар иштирок этишади. Ўзбекистон талабаларининг халқаро телекоммуникация ўқув лойиҳаларида кенг қатнашишлари учун асосий тўсик чет тилини билиш даражаси ҳисобланади.

Телекоммуникация ўқув лойиҳаларини самарали ташкил этишда қуйидагилар тавсия этилади:

қўйилган муаммони ечиш учун табиий, физик, ижтимоий ва бошқа ҳодисалар устидан кўп, тизимли, бир марталик ёки узок давомли кузатиш, турли минтақалардан маълумотлар тўплаш;

турли жойларда юзага келадиган ҳодисалар, далиллар, воқеаларнинг аниқ тенденциясини аниқлаш учун таққослаб ўрганиш, қарорлар қабул қилиш ва таклифлар ишлаб чиқиш;

лойиҳа қатнашчиларининг маданий, этник, географик шартлари ўртасидаги фарқларни ҳисобга олган ҳолда бир муаммо ёки масала ечими йўллари (альтернатив ёки турли усуллари) самардорлигини таққослаб ўрганиш;

ўзига хос маданий, анъанавий, диний хусусиятларни ҳисобга олган ҳолда ижтимоий ва маданий қарашларни қиёсий таҳлил қилиш;

биргаликда маълум бир муаммони ҳамкорликда тадқиқ қилиш шартли билан бирор бир (амалий, ижодий, илмий ва б.) ижодий ғояни ишлаб чиқиш;

қизиқарли, саргузаштли компьютер ўйинлари ва мусобақаларини ўтказиш ва бунда юзага келадиган муаммоли вазиятларни маданий, таълимдаги анъаналар, спорт соҳаси билан боғлиқ бўлишига қаратиш.

Телекоммуникацион лойиҳаларни ташкил этишда қўйидаги тайёргарлик ишларини олиб бориш талаб этади. Бунда, масалан, аниқ бир муаммони

Ўрганиш бўйича ҳамкорларни қандай топиш мумкин? - деган савол туғилади. Бунинг учун юқорида келтирилган IEARN (<http://www.iearn.org>) ва KIDLINK (<http://www.kidlink.org>) дастурларига мурожаат этиб, чет давлатлардан ҳамкорлар топиш мумкин. Ёки, ўқитувчиларнинг профессионал ҳамкорлик сайтлари: Европа ҳамкорлиги (<http://www.eun.org>) ёки Россия ((<http://www.ioso.ru/dis-tant/communiity>) сайтларига кириб лойиҳани уларга таклиф этиш мумкин. Албатта, ҳар қандай ҳолатда ҳам талабалар фаолиятини ҳар иккала томондан ўқитувчилар томонидан мувофиқлаштириш талаб этилади. Бу ерда ҳамкорларни таништириш ҳам муҳим ҳисобланади. Бунинг учун лойиҳа иштирокчилари ўзлари тўғрисидаги қисқа маълумотларни расмлари билан биргаликда сайтдаги ҳамкорлар танишишлари учун юборишлари мумкин. Чунки бундай мулоқотда ҳамкорларнинг қизиқишларини, умуман ким билан ишлаётганларини билиш ҳам муҳим рол ўйнайди [6].

Халқаро телекоммуникация ўқув лойиҳаларида чет эллик ҳамкорлар билан ишлашда уларнинг ўзига хос маданий ва анъанавий кадриятларини билиш, унга ҳурмат билан қараш талаб этилади. Шунинг учун дастлаб off-line режимида (электрон почта ёки форум орқали) ёки on-line режимида (чат) мулоқот тилига эътибор бериб, ўта саводли тилда, ҳамкорга ҳурмат нуқтаи назардан қараб ёзишмалар ташкил этиш зарур. Айниқса, мулоқот тили (чет тили) бўйича ҳамкор давлат вакилларининг ижтимоий-маданий хусусиятларини ва нутқ маданиятини ҳисобга олган ҳолда жиддий дастлабки тайёргарликни ташкил этиш талаб этилади ва бунда координатор маслаҳати жуда зарур бўлади.

Телекоммуникация лойиҳаларни нафақат халқаро, балки минтақавий ёки бир давлат доирасида ташкил этиш анча кенг ри-вожланган. Чунки бунда лойиҳани ташкил этишдаги тил бўйича тўсиқ бўлмайди, лекин миллий ва этник, ижтимоий-маданий кадриятларни ҳисобга олиш, уларга ҳурмат юзасидан қараш шартли сақланиб қолади.

Лойиҳанинг ҳимояси дастлаб машғулот вақтида ҳар бир ҳамкор ўқув муассасасида, кейин эса форумда ёки таълим муассасасидан би-рининг веб сайтга ўз тақдимот материалларини жойлаштириш орқали ташкил этилади. Ҳамкорлар тақдим этилган материаллар бўйича форумда саволлар беришлари ва тегишли жавоблар олишлари мумкин.

Ижодий лойиҳаларда кўпинча оралик натижаларни баҳолаш имконияти бўлмайди. Лекин, барибир ишни назорат қилиб бориш зарур ва талаб этилган тақдирда ёрдам ва кўрсатмалар берилиши керак (албатта тайёр ечим сифатида эмас, балки маслаҳат сифатида). Ташқи баҳолаш оралик ёки якуний ташқи баҳолаш шаклида ва кўп омилларга боғлиқ ҳолда зарур ҳисобланади. Ўқитувчи ҳамкорликдаги лойиҳа жараёнининг доимий мониторингини олиб бориши керак. Лойиҳа ҳимояси вақтида унинг натижаларини баҳолаш мақсадида ушбу соҳа бўйича энг иқтидорли талаба ёки бошқа ўқитувчи ташқи эксперт сифатида танлаб олинади. Ёки, лойиҳа бошида ушбу лойиҳа бўйича фаолият олиб бораётган турли гуруҳлар ишини баҳолаш ҳамда мониторингини олиб бориш учун махсус экспертлар гуруҳи шакллантирилади.

Телекоммуникация ўқув лойиҳаларини ўқув жараёнида тадбиқ этилиши ўқувчиларда энг муҳим малака: ахборотларни режалаштириш, олиш, қайта ишлаш, таҳлил қилиш ва ёзма ҳисобот ёзиш қобилиятларини ривожлантиришга олиб келади. Шунингдек, ўз ишига ижобий ёндошиш, ишни ўз вақтида бажариш, жавобгарликни сезиш, ҳамкорликда ҳамда гуруҳда ишлаш малакаларини шакллантиради [7].

Ўқув телекоммуникация лойиҳаларини ташқи баҳолашни ташкил этиш. Телекоммуникация лойиҳаларини ташқи баҳолашни ўз вақтида, тўғри ташкил этиш лойиҳа самарадорлиги ва олинган натижаларнинг амалийлигига таъсир

этувчи асосий омиллардан бири ҳисобланади. Чунки бу билан иш жараёнида ва лойиҳа ҳимояси вақтида керакли тузатишлар киритиш имконияти яратилади. Ташқи баҳолаш характери лойиҳа турига, мавзусига, унинг мазмунига ҳамда ўтказиш шароитларига боғлиқ. Агар телекоммуникация лойиҳаси тадқиқий лойиҳа бўлса ва у турли босқичларда ўтказилса, лойиҳа умумий натижасининг самарадорлиги босқичларни қай даврада тўғри ташкил этилганлик даражасига боғлиқ бўлади. Бунда баҳолаш аниқ баҳо ёки балл орқали қўйилиши шарт эмас. Агар лойиҳа машғулот вақтида ташкил этилаётган бўлса, турли рағбат усуллари ёки йўналтирувчи кўрсатмалар ёрдамида амалга оширилиши мумкин. Масалан, «Ҳаммаси тўғри, давом этинг», «Бу ерда тўхтаб, ўйлаб кўриш керак», «Негадир мос келмаяпти, маслаҳатлашиб, муҳокама қилиб кўринг» ва бошқа шу каби кўринишларда.

Лойиҳани ташқи баҳолашда қуйидаги омиллар ҳисобга олинади:

илгари сурилган муаммонинг долзарблиги ва аҳамияти,

ўрганилаётган мавзуларнинг бир-бирига мослиги;

фойдаланиладиган тадқиқот услублари ва олинган натижаларни қайта ишлаш усуллариининг мослиги;

ҳар бир лойиҳа иштирокчисининг шахсий имкониятларига мос ҳолда фаоллиги;

қабул қилинадиган қарорнинг жамоавий характерда бўлиши;

муаммога етарлича ва чуқур кириб борилганлиги, бошқа фан соҳаси билимларидан фойдаланиш имконияти;

лойиҳа қатнашчиларини муомала ва ўзаро ёрдам ҳамда ўзаро тўлдириш ва тузатишлари;

қабул қилинган қарорларнинг исботланиши, ўз хулосалари ва натижаларини далиллар билан асослай олиши;

лойиҳа натижаларини тақдим этиш ва баён этиш этикаси;

қатнашчиларни оппонентларнинг саволларига жавоб бериш қобилиятлари, жавобларнинг асосланганлиги ва далиллар асосида исботланиши;

қабул қилинган қарорлар оқибатларини тасаввур қила олиш қобилиятлари.

Ўзбекистон олий таълим тизими учун тақлим этилаётган телекоммуникация ўқув лойиҳалари модели ва технологияси хорижий аналоглардан қуйидаги индикаторлар билан фарқ қилади:

Ўзбекистон ОТМ доирасидаги телекоммуникация ўқув лойиҳасида барча амаллар давлат тилида амалга оширилади;

платформага халқаро телекоммуникация ўқув лойиҳаларига боғланиш учун ўзбекча-русча-инглизча лугат ўрнатилади;

телекоммуникация ўқув лойиҳалари Ўзбекистон олий таълим давлат стандарти ва малака талаблари ҳамда фан дастурлари талабларидан келиб чиқиб яратилади;

талабалар фаоллигини кўрсатувчи индикатор ўрнатилади;

чет тилида ташкил этиладиган халқаро телекоммуникация лойиҳалар учун платформага оғзаки нутқ ва ўқишни ривожлантиришга мўлжалланган онлайн мустақил ўрганиш саҳифаси яратилади.

ХУЛОСАЛАР. Кредит тизимида талабалар мустақил таълими учун Ўзбекистон ОТМлари доирасида фаолият юритувчи телекоммуникация ўқув лойиҳаларининг модели ва технологияси асосланади, унинг платформаси яратилади ҳамда телекоммуникация ўқув лойиҳаларидан фойдаланиш бўйича услубий тавсиянома ишлаб чиқилади.

Ўзбекистон олий таълим тизми учун яратилган телекоммуникация ўқув лойиҳаси халқаро телекоммуникация ўқув лойиҳалари платформасига уланади. Мустақил таълимда телекоммуникация ўқув лойиҳаларини тадқиқ этиш орқали талабаларда бир-бирини тушуниш, ўзгалар фикрини ҳурмат

қилиш, ўз фикрини эркин баён қилиш ва биргаликда муаммоларни ҳал этиш компетентликлари шаклланади.

Халқаро телекоммуникацион лойиҳанинг мустақил таълимда қўлланилиши ўрганилаётган фан ва муаммо юзасидан интеграциялашган билимга эга бўлишга олиб келади. Хорижлик талабалар билан яқиндан танишиш, уларнинг ўзига хос маданий ва анъанавий қадриятларини билиш, унга ҳурмат билан қараш маданиятини шакллантиради ҳамда чет тилларни билиш даражасини оширади. Чет тилида ташкил этиладиган халқаро телекоммуникация лойиҳалар учун лойиҳа мазмуни ва таркибига мос ҳолда чет тиллар бўйича оғзаки нутқ ва ўқишни ривожлантириш курслари ташкил этилади. Ўзбекистон талабаларини ягона халқаро таълим соҳасига кириб боришларига шароит яратилади.

АДАБИЁТЛАР

Rakhimov O. D., Rakhimova D. O. (2021). Educational quality in the era of globalization //Проблемы науки. №. 1. – С. 36-39.

2. Телекоммуникационные проекты: организация и проведение. [Электрон ресурс].

URL:https://studbooks.net/1872436/pedagogika/telekommunikatsionnye_proekty_organizatsiya_provedenie

3. Полат, Е.С. (2000). Педагогические технологии XXI века / Е.С.Полат // Современные проблемы образования. - Тула, - 324 с.

4. Касаткина Н. Э., Градусова Т. К., Жукова Т. А. (2011). Современные образовательные технологии в учебном процессе вуза. – Кемерово: ГОУ «КРИПО», – 237 с.

5. Полат, Е.С. (2000). Типология телекоммуникационных проектов / Е.С.Полат // Наука и школа. № 4. - 13-25.

6.Рахимов О.Д., Рўзиев Х.Ж., Муродов М.О. (2016). Таълим сифати ва инновацион технологиялар. /Тошкент: “Фан ва технологиялар”нашриёти, - 208б.

7.Телекоммуникационные проекты. [Электрон ресурс].

URL: https://ozlib.com/818364/informatika/telekommunikatsionnye_proekty